

“HISTÒRIA LOCAL, HISTÒRIA SENTIMENTAL”

LLUÍS MAICAS

Tenim, amb els nostres pobles, uns vincles afectius que, malgrat la distància, ens lliguen amb vencills invisibles, però sòlids i indestructibles. Som el que som no només per la genètica, la influència familiar o l'educació que rebem, sinó també per l'entorn urbà que ha bressolat la nostra infància, perquè som, sobretot, d'on hem viscut la infantesa i aquesta és una pàtria que mai ningú no ens podrà prendre. Els carrers, les places, els edificis, els camins i els camps, àdhuc els sons, els colors i les olors que ens envolten, formen part de nosaltres, de la nostra vida, dels nostres records i de la nostra història més íntima i estimada. i nosaltres, individualment i col·lectiva, també som part d'aquesta petita història mutable que es construeix dia a dia.

La història dels nostres pobles és, en realitat, la història de la gent dels nostres pobles. Generacions successives d'avantpassats que ens han precedit en la cronologia dels noms, han deixat, en la geografia física, humana i cultural de la nostra terra, senyals inequívocs del seu pas. Ha estat la seva voluntat, la seva tenacitat, la seva actitud, la seva acció directa, la que ha provocat i determinat els canvis, bons i dolents, en aquest mapa mínim i en la seva fesomia. Nosaltres mateixos, ara i en cada una de les accions de les nostres vides, deixarem, ni que sigui una petita resquillada, senyals del nostre pas. Som, al capdavant, el resultat de la nostra història i, alhora, usufructuaris d'un bé patrimonial que tenim l'obligació de preservar i transmetre.. Conèixer el passat ens ajuda a conèixer-nos, ignorar-lo és renunciar a les claus del nostre futur i a sentir l'orgull de ser qui som, oblidant que les nostres senyes d'identitat són també un herevatge històric.

Llengua, cultura, història són elements unificadors del nostre poble que hem de defensar si volem conservar la nostra identitat més enllà dels mestissatges de la modernitat.

Tot i que els fets històrics són fets objectivament certs, amb massa freqüència oblidam els sentiments que els generaren i obviam que la interpretació dels fets,

amb la distància que el temps imposa i la dificultat per conèixer les causes i circumstàncies reals que els provocaren, sovint no és objectiva i, si bé l'objectivitat absoluta no existeix ni és possible, fins i tot poc recomanable, cal ser rigorós i honrats en les apreciacions. Així doncs, als historiadors se'ls ha de demanar l'anàlisi des de l'equilibri i el coneixement, una interpretació justa que observi i vinculi els esdeveniments locals en un context més ampli i complex que afecta de manera similar altres pobles i una divulgació a l'abast dels qui no xerram en termes històrics.

La història local és el nucli d'una història global, interrelacionada i condicionada per elements externs i té, com en cap altre cas, uns components sentimentals profunds. El mateix fet d'acostar-se, amb esperit investigador, a la història d'un poble, obeeix a un acte passional i la passió és un sentiment molt humà generador de curiositat, però també de renúncies. En una cultura amb tantes mancances com la nostra, molt sovint renunciar significa tapar forats, fer el que cal fer, perquè és necessari que es faci. Però quan xerr de sentiments, ho faig en una doble vessant. D'una banda, mai, ni en cap altre cas, excepte potser en la biografia, no són tan propers els sentiments de les persones que formaren part, o foren protagonistes, dels esdeveniments històrics. Un bon exemple del que vull dir és que encara hi ha, passat més de cinquanta anys d'ençà que es produïren, afers que, segons el tractament, poden ferir als qui els varen viure o, en tot cas, als seus descendents. Malgrat que la responsabilitat dels actes és absolutament del qui els realitza, s'ha de tenir una sensibilitat especial per apropar-s'hi i així i tot, hom els defuig. Això no passa, òbviament, quan l'investigador no està tan implicat emotivament amb la societat que analitza, car en una petita comunitat tothom es coneix, o és parent o veïnat.

D'altra banda, tal vegada més important, són poques, en la meua opinió, les motivacions dels historiadors per estudiar un trosset de la història local, car no hi ha una proporció entre l'esforç que es fa i la notorietat que s'obté. Només un intens sentiment d'utilitat social, la proximitat dels esdeveniments, la vocació i la curiositat de saber, de conèixer el que li és proper i estimat, expliquen aquesta dedicació. La paciència, els sacrificis, les hores de recerca i estudi només s'entenen des d'un sentiment d'estimació a la nostra terra i, malauradament, només tenen la compensació de la satisfacció personal i la convicció de fer una aportació important per ajudar a entendre el nostre passat.

L'historiador local té la responsabilitat, en tot cas compartida amb els altres intel·lectuals, de recuperar i fixar la memòria col·lectiva i de fer-ho ben conscient que les seves valuoses aportacions són poc valorades per la comunitat, però que el seu esforç no serà balder, ans el contrari. De la seva feina pacient i callada en surt un profit del qual el nostre petit país no pot prescindir. I encara que les noves tendències van dirigides envers l'anàlisi i, sobretot, a connectar i encabir els fets locals en un context més global, a explicar el perquè d'uns determinats

esdeveniments i les seves posteriors conseqüències, crec que cal ser integradors i, sobretot, estimuladors de voluntats. I també generosos, avars com som de l'elogi, amb tots aquells que s'ho mereixen, que treballen dur arran del descoratjament.

Jo, que fa molts d'anys vaig sentir, sense tenir la formació adequada, curiositat per la història del meu poble, no vull deixar d'expressar la meua admiració per tots aquells que esmercen el seu lleure i sacrifiquen el seu oci, sovint en detriment de la seva vida familiar, en esbrinar i esporgar les nostres arrels, per tots aquells que instiguen la nostra curiositat i transmeten el seu entusiasme. Tots ells, per sobre el valor intrínsec de les seves troballes, es mereixen el reconeixement que la gent tan sovint els escatima. Vull recordar, especialment, mossèn Joan Coli, un home en les antípodes de les meves conviccions i del meu tarannà, amb el qual vaig compartir llarguíssims capvespres de converses flonges al balconet de casa seva i que, malgrat tenir concepcions històriques, fins i tot vitals, diametralment oposades, cosa ben comprensible atesa la diferència d'edat, em transmeté el seu intens i sincer amor pel nostre poble. I també vull aprofitar l'avinentesa per agrair a Gabriel Pieras que, ara fa vint-i-cinc anys, m'agombolàs a les pàgines de la revista “Nova Joventut”, perquè de les hores ençà no m'he aturat d'escriure. Amb ecàs èxit, per cert, però això no és culpa seva.

Miquel Martí Pol, magnífic poeta de poble, veu imprescindible de la literatura catalana, diu en uns versos que el poble és la nostra petita mort i també la nostra petita vida. Ja sabem que els sentiments no es regeixen, afortunadament, per la raó, sinó per la passió. L'amor, a mercè de les passions, és fora del control de la raó. Per això estimam el nostre poble, malgrat les raons objectives per no fer-ho. Inca és el meu poble i l'estim malgrat ser com és, un poble poc culte que viu d'esquena a la seva història, més per desconeixement o desídia que per mala fe, i menysprea el seu patrimoni cultural. Hi ha, si de cas, en un entorn poc propici, algunes espines individuals aïllades que molt sovint queden colgades dins les cendres que l'envolten. Les convocatòries culturals amb prou feines repleguen un parell de dotzenes de persones, la meitat per compromís. I tot i l'esforç d'alguns col·lectius i de les institucions, les úniques convocatòries que tenen èxit són les que donen menjar i beure de franc.

La història, la literatura, la música són manifestacions que el poble no demana, ni desitja, si no ha rebut una formació adequada per entendre la riquesa que s'hi amaga i el plaer que produeixen. Tanmateix, a Inca, com a la gran majoria de pobles, l'única esperança és la joventut, que es convertirà en desesperança si no els estimam amb l'exemple i els encoratjam amb el nostre suport, si no dotam el seu entorn d'infraestructures i centres generadors d'activitats culturals, si no els ensenyam que oci i negoci són part de les nostres vides i que hauran d'aprendre a fer-los compatibles. Dissortadament, però, els ha tocat viure uns temps complicats i puc entendre que les seves prioritats no siguin, precisament,

espirituals.

No sé si us passa, però alguns dies de clarors difuses em pren un descoratjament, un cansament tou que em convida, sibil·lí, a alleugerir la inutilitat de l'esforç, la feixuga càrrega que, voluntàriament, he lliurat a les espatlles. A punt de vèncer aquesta veu roïna que em diu betzol, trec forces de flaqueza i novament s'enlaire el desig, tal vegada perquè m'agrada el que faig, però també perquè sé que ho he de fer. I sé, també, que mai no claudicaré d'aquesta petita pàtria, perquè és la meva i perquè l'estim profundament, amb tots els seus defectes.